

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता
पद पाठः (वाक्य सहित)

प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

Table of Contents

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरिय संहितायाम् पद पाठे प्रथमं
काण्डं 3

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – अग्निष्टोमे पशुः.....3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरिय संहितायाम् पद पाठे

प्रथमं काण्डं

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – अग्निष्टोमे पशुः

1.3.1.1

दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ऽश्वि॒नो बा॒हुभ्यां॑ पू॒ष्णो ह॒स्ताभ्या॑मा
ददे॑ऽभि॒रसि॑ ना॒रिसि॑ परि॒लिखि॑त् रक्षः॑ परि॒लिखि॑ता अ॒रातय॑
इ॒दम॑ह॒ रक्ष॑सो ग्री॒वा अपि॑ कृ॒न्तामि॑ योऽस्मा॑न् द्वेष्टि॑ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्म
इ॒दम॑स्य ग्री॒वा अपि॑ कृ॒न्तामि॑ दि॒वे त्वाऽन्त॑रि॒क्षाय॑ त्वा पृ॒थिव्यै॑ त्वा
शु॒न्धतां॑ लो॒कः पि॒तृष॑द॒नो यवो॑ऽसि॒ यवया॑स्मद्द्वेष्टो – [ ] 1

1.3.1.1 - Padam

दे॒वस्य॑ । त्वा । स॒वितुः॑ । प्र॒सव॑ इति प्र – सवे॑ । अ॒श्वि॒नोः ।
बा॒हुभ्या॑मि॒ति बा॒हु – भ्या॑म् । पू॒ष्णः । ह॒स्ताभ्या॑म् ।
एति॑ । ददे॑ । अ॒भिः । अ॒सि । ना॒रिः । अ॒सि ।

परिलिखितमिति परि – लिखितम् । रक्षः । परिलिखिता इति
परि – लिखिताः । अरातयः । इदम् । अहम् । रक्षसः । ग्रीवाः ।
अपीति । कृन्तामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः ।
इदम् । अस्य । ग्रीवाः । अपीति । कृन्तामि । दिवे । त्वा ।
अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । शुन्धताम् । लोकः । पितृषदन इति
पितृ – सदनः । यवः । असि । यवय । अस्मत् । द्वेषः । 1 (50)

1.3.1.2

यवयारातीः पितृणां सदनमस्युदिव स्तभानाऽन्तरिक्षं पृण पृथिवीं
दृह द्युतानस्त्वा मारुतो मिनोतु मित्रावरुणयो ध्रुवेण धर्मणा
ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिं सुप्रजावनिं रायस्योषवनिं पर्यूहामि ब्रह्म
दृह क्षत्रं दृह प्रजां दृह रायस्पोषं दृह घृतेन द्यावापृथिवी
आ पृणोथामिन्द्रस्य सदोऽसि विश्वजनस्य छाया परि त्वा गिर्वणो गिर
इमा ( ) भवन्तु विश्वतो वृद्धायुमनु वृद्धयो जुष्टा भवन्तु जुष्टय
इन्द्रस्य स्यूरसीन्द्रस्य ध्रुवमस्यैन्द्रमसीन्द्राय त्वा । 2

1.3.1.2 - Padam

यवय॑ । अ॒रातीः॑ । पि॒तृ॒णाम् । स॒दनम् । अ॒सि॒ । उ॒दि॒ति॑ । दि॒वम्॑ ।
स्त॒भान॑ । ए॒ति॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । पृ॒ण । पृ॒थि॒वीम् । दृ॒॒ह॑ । द्यु॒तानः॑ ।
त्वा । मा॒रुतः॑ । मि॒नो॒तु॑ । मि॒त्रा॒वरु॑णयोरिति मि॒त्रा – वरु॑णयोः ।
ध्रु॒वे॒ण॑ । ध॒र्म॒णा॑ । ब्र॒ह्म॒वनि॑मिति ब्र॒ह्म – वनि॑म् । त्वा ।
क्ष॒त्र॒वनि॑मिति क्ष॒त्र – वनि॑म् । सु॒प्र॒जा॒वनि॑मिति सु॒प्र॒जा – वनि॑म् ।
रा॒य॒स्प॒ोष॒वनि॑मिति रा॒य॒स्यो॒ष – वनि॑म् । प॒री॒ति॑ । ऊ॒हा॒मि॒ । ब्र॒ह्म॑ ।
दृ॒॒ह॑ । क्ष॒त्रम् । दृ॒॒ह॑ । प्र॒जा॒मिति॑ प्र – जा॒म् । दृ॒॒ह॑ । रा॒यः॑ ।
पो॒षम्॑ । दृ॒॒ह॑ । घृ॒ते॒न॑ । द्या॒वा पृ॒थि॒वी इति॑ द्या॒वा – पृ॒थि॒वी॑ । ए॒ति॑ ।
पृ॒णो॒थाम्॑ । इ॒न्द्र॒स्य॑ । स॒दः॑ । अ॒सि॒ । वि॒श्व॒ज॒न॒स्येति॑ वि॒श्व – ज॒न॒स्य॑ ।
छा॒या॑ । प॒री॒ति॑ । त्वा । गि॒र्व॒णः॑ । गि॒रः॑ । इ॒माः ( ) । भ॒व॒न्तु॑ । वि॒श्व॒तः॑ ।
। वृ॒द्धा॒यु॒मिति॑ वृ॒द्ध – आ॒यु॒म् । अ॒न्वि॒ति॑ । वृ॒द्ध॒यः॑ । जु॒ष्टाः॑ । भ॒व॒न्तु॑ ।
जु॒ष्ट॒यः॑ । इ॒न्द्र॒स्य॑ । स्यूः॑ । अ॒सि॒ । इ॒न्द्र॒स्य॑ । ध्रु॒वम्॑ ।
अ॒सि॒ । ऐ॒न्द्रम्॑ । अ॒सि॒ । इ॒न्द्रा॒य॑ । त्वा । 2 (68)
(द्वे॒ष – इ॒मा – अ॒ष्टा॒द॒श च) (A1)

1.3.2.1

रक्षो॑ह॒णो॑ व॒लग॒हनो॑ वै॒ष्ण॒वान् ख॒नामी॑द॒महं॑ तं व॒लग॒मुद्व॑पामि
यं नः॑ स॒मानो॑ य॒मस॒मानो॑ नि॒च॒खाने॑द॒मेन॑म॒धरं॑ करोमि यो नः॑ स॒मानो॑
योऽस॒मानो॑ऽरा॒तीय॑ति गाय॒त्रेण॑ छ॒न्दसा॑ऽव॒बाढो॑ व॒लगः॑ कि॒मत्र॑ भ॒द्रं
तन्नो॑ स॒ह वि॒राड॑सि स॒प॒त्न॒हा स॒म्राड॑सि भ्रातृ॒व्य॒हा
स्व॒राड॑स्य॒भिमा॑ति॒हा वि॒श्वा॒राड॑सि वि॒श्वासां॑ ना॒ष्ट्राणां॑ ह॒न्ता – [ ] 3

1.3.2.1 - Padam

रक्षो॑ह॒ण इति॑ रक्षः – ह॒नः । व॒लग॒हन इति॑ व॒लग – ह॒नः ।
वै॒ष्ण॒वान् । ख॒नामि॑ । इ॒दम् । अ॒हम् । तम् । व॒लग॒मिति॑ व॒ल – ग॒म् ।
उ॒दिति॑ । व॒पामि॑ । यम् । नः॑ । स॒मानः॑ । यम् । अ॒स॒मानः॑ ।
नि॒च॒खाने॑ति नि – च॒खान॑ । इ॒दम् । ए॒नम् । अ॒ध॒रम् । करो॑मि । यः ।
नः॑ । स॒मानः॑ । यः । अ॒स॒मानः॑ । अ॒रा॒तीय॑ति । गाय॒त्रेण॑ । छ॒न्दसा॑ ।
अ॒व॒बाढ॑ इत्य॒व – बा॒ढः । व॒लग इति॑ व॒ल – गः॑ । कि॒म् । अ॒त्र ।
भ॒द्रम् । तत् । नौ॑ । स॒ह । वि॒राडि॑ति वि – राट् । अ॒सि॑ । स॒प॒त्न॒हेति॑
स॒प॒त्न – हा॑ । स॒म्राडि॑ति स॒म् – राट् । अ॒सि॑ । भ्रातृ॒व्य॒हेति॑
भ्रातृ॒व्य – हा॑ । स्व॒राडि॑ति स्व – राट् । अ॒सि॑ ।

अभि॒माति॑हे॒त्यभि॒माति॑ – हा । विश्वा॒राडि॑ति विश्व – राट् । अ॒सि॒ ।
विश्वा॒साम् । नाष्ट्रा॑णाम् । ह॒न्ता । 3 (50)

1.3.2.2

रक्षो॑ह॒णो॒ वल॑ग॒हनः॑ प्रो॒क्षामि॑ वै॒ष्णवान्॑ रक्षो॑ह॒णो॒ वल॑ग॒हनो॒ऽव॑ नयामि
वै॒ष्णवान्॑ यवो॑ऽसि॒ यव॑या॒स्मद्द्वेषो॑ यव॑या॒राती॑ रक्षो॑ह॒णो॒ वल॑ग॒हनो॒ऽव॑
स्तृ॒णामि॑ वै॒ष्णवान्॑ रक्षो॑ह॒णो॒ वल॑ग॒हनो॒ऽभि॑ जु॒होमि॑ वै॒ष्णवान्॑ रक्षो॑ह॒णौ॑
वल॑ग॒हनावु॑प॒ दधामि॑ वै॒ष्णवी॑ रक्षो॑ह॒णौ॑ वल॑ग॒हनौ॑ पर्यू॒हामि॑ वै॒ष्णवी॑
रक्षो॑ह॒णौ॑ वल॑ग॒हनौ॑ परि॑ स्तृ॒णामि॑ वै॒ष्णवी॑ रक्षो॑ह॒णौ॑ वल॑ग॒हनौ॑
वै॒ष्णवी॑ बृ॒हन्न॑सि॒ बृ॒हद्ग्रा॑वा बृ॒हती॑मिन्द्रा॒य ( ) वाचं॑ वद । 4

1.3.2.2 - Padam

रक्षो॑ह॒ण इति॑ रक्षः – ह॒नः । वल॑ग॒हन इति॑ वल॒ग – ह॒नः ।
प्रेति॑ । उ॒क्षामि॑ । वै॒ष्णवान् । रक्षो॑ह॒ण इति॑ रक्षः – ह॒नः । वल॑ग॒हन
इति॑ वल॒ग – ह॒नः । अवेति॑ । नयामि॑ । वै॒ष्णवान् । यवः॑ । अ॒सि॒ ।
यव॑य । अ॒स्मत् । द्वेषः॑ । यव॑य । अ॒रातीः॑ । रक्षो॑ह॒ण इति॑
रक्षः – ह॒नः । वल॑ग॒हन इति॑ वल॒ग – ह॒नः । अवेति॑ । स्तृ॒णामि॑ ।
वै॒ष्णवान् । रक्षो॑ह॒ण इति॑ रक्षः – ह॒नः । वल॑ग॒हन इति॑ वल॒ग – ह॒नः ।

अ॒भी॒ति॒ । जु॒हो॒मि॒ । वै॒ष्ण॒वा॒न् । र॒क्षो॒ह॒णा॒वि॒ति॒ र॒क्षः॑ – ह॒नौ॑ ।
व॒ल॒ग॒ह॒ना॒वि॒ति॒ व॒ल॒ग॒ – ह॒नौ॑ । उ॒पे॒ति॒ । द॒धा॒मि॒ । वै॒ष्ण॒वी॒ इति॑ ।
र॒क्षो॒ह॒णा॒वि॒ति॒ र॒क्षः॑ – ह॒नौ॑ । व॒ल॒ग॒ह॒ना॒वि॒ति॒ व॒ल॒ग॒ – ह॒नौ॑ । प॒री॒ति॒ ।
ऊ॒हा॒मि॒ । वै॒ष्ण॒वी॒ इति॑ । र॒क्षो॒ह॒णा॒वि॒ति॒ र॒क्षः॑ – ह॒नौ॑ ।
व॒ल॒ग॒ह॒ना॒वि॒ति॒ व॒ल॒ग॒ – ह॒नौ॑ । प॒री॒ति॒ । स्तृ॒णामि॑ । वै॒ष्ण॒वी॒ इति॑ ।
र॒क्षो॒ह॒णा॒वि॒ति॒ र॒क्षः॑ – ह॒नौ॑ । व॒ल॒ग॒ह॒ना॒वि॒ति॒ व॒ल॒ग॒ – ह॒नौ॑ ।
वै॒ष्ण॒वी॒ इति॑ । बृ॒ह॒न् । अ॒सि॒ । बृ॒ह॒द्ग्रा॒वे॒ति॒ बृ॒ह॒त् – ग्रा॒वा॒ ।
बृ॒ह॒ती॒म् । इ॒न्द्रा॒य॒ ( ) । वा॒च॒म् । व॒द॒ । 4 (52)

(ह॒न्ते॑-न्द्रा॒य॒ द्वे च॑) (A2)

1.3.3.1

वि॒भू॒र॒सि॒ प्र॒वा॒ह॒णो॑ व॒ह्नि॒र॒सि॒ ह॒व्य॒वा॒ह॒नः॑ श्वा॒त्रो॒ऽसि॒ प्र॒चे॒ता॒स्तु॒थो॒ऽसि॒
वि॒श्व॒वे॒दा॒ उ॒शि॒ग॒सि॒ क॒वि॒र॒ङ्घा॒रि॒र॒सि॒ बं॒भा॒रि॒र॒व॒स्यु॒र॒सि॒
दु॒व॒स्वा॒ञ्छु॒न्ध्यू॒र॒सि॒ मा॒र्जा॒ली॒यः॑ सं॒रा॒ड॒सि॒ कृ॒शा॒नुः॑ प॒रि॒ष॒द्यो॒ऽसि॒
प॒व॒मा॒नः॑ प्र॒त॒क्वा॒ऽसि॒ न॒भ॒स्वा॒न॒सं॒मृ॒ष्टो॒ऽसि॒ ह॒व्य॒सू॒द॒ ऋ॒त॒धा॒मा॒ऽसि॒
सु॒व॒ज्यो॒ति॒ ब्र॒ह्म॒ज्यो॒ति॒र॒सि॒ सु॒व॒र्धा॒मा॒ऽजो॒ऽस्ये॒क॒पा॒द॒हि॒र॒सि॒ बु॒ध्नि॒यो॒

रौ॒द्रेणा॒नीके॒न ( ) पा॒हि मा॒ऽग्ने पि॒पृहि॒ मा मा मा हि॒ंसीः । 5

1.3.3.1 - Padam

वि॒भूरि॒ति वि – भूः । अ॒सि । प्र॒वा॒ह॒ण इति॑ प्र – वा॒ह॒नः । व॒हिः ।
 अ॒सि । ह॒व्यवा॒ह॒न इति॑ ह॒व्य – वा॒ह॒नः । श्वा॒त्रः । अ॒सि । प्र॒चे॒ता
 इति॑ प्र – चे॒ताः । तु॒थः । अ॒सि । वि॒श्ववे॒दा इति॑ वि॒श्व – वे॒दाः ।
 उ॒शिक् । अ॒सि । क॒विः । अ॒ङ्घा॒रिः । अ॒सि । बं॒भा॒रिः । अ॒व॒स्युः ।
 अ॒सि । दु॒व॒स्वान् । शु॒न्ध्यूः । अ॒सि । मा॒र्जा॒लीयः । स॒म्राडि॒ति
 सं – राट् । अ॒सि । कृ॒शानु॒रिति॑ कृ॒श – अनुः । परि॒षद्य॑ इति॑
 परि – सद्यः । अ॒सि । प॒व॒मानः । प्र॒तक्वे॒ति प्र – तक्वा । अ॒सि ।
 न॒भस्वान् । अ॒सं॒मृष्ट॑ इत्य॒सं – मृष्टः । अ॒सि । ह॒व्यसू॒द इति॑
 ह॒व्य – सू॒दः । ऋ॒त॒धा॒मेत्य॑त – धा॒मा । अ॒सि । सु॒व॒ज्यो॒तिरिति॑
 सु॒वः – ज्यो॒तिः । ब्र॒ह्मज्यो॒तिरिति॑ ब्र॒ह्म – ज्यो॒तिः । अ॒सि ।
 सु॒व॒र्धा॒मेति॑ सु॒वः – धा॒मा । अ॒जः । अ॒सि । ए॒कपा॒दित्ये॒क – पात् ।
 अ॒हिः । अ॒सि । बु॒ध्नियः । रौ॒द्रेण॑ । अ॒नीके॒न ( ) । पा॒हि । मा ।

अग्ने॑ । पि॒पृ॒हि । मा॑ । मा॑ । मा॑ । हि॒प्सीः॑ । 5 (58)

(अनी॑केना-ष्टौ च) (A3)

1.3.4.1

त्व॑ स॒ोम त॒नू॒कृ॒द्भ्यो॑ द्वेषो॑भ्योऽन्य॑कृ॒तेभ्य॑ उ॒रु य॒न्ता॑सि वरू॒थः॑
स्वा॒हा जु॒षा॒णो अ॒प्तु॒राज्य॑स्य वे॒तु स्वा॒हाऽय॒न्नो अ॒ग्निर्व॑रि॒वः कृ॒णो॑त्वयं
मृ॒धः पु॒र ए॒तु प्र॒भि॒न्दन् । अ॒यं श॒त्रूञ्ज॑यतु ज॒र्ह॒षा॒णोऽयं॑ वाजं
ज॒यतु॑ वाज॒सातौ॑ । उ॒रु वि॒ष्णो वि॒ क्र॒मस्वो॑रु क्षया॑य नः कृ॒धि । घृ॒तं
घृ॒तयो॑ने पिब प्र॒प्र य॒ज्ञप॑तिं ति॒र । सोमो॑ जिगाति गा॒तुवि॑ – [ ] 6

1.3.4.1 - Padam

त्वम् । स॒ोम । त॒नू॒कृ॒द्भ्य इति॑ त॒नू॒कृ॒त् – भ्यः॑ । द्वेषो॑भ्य इति॑
द्वेषः॑ – भ्यः॑ । अ॒न्यकृ॒तेभ्य॑ इत्य॒न्य – कृ॒तेभ्यः॑ । उ॒रु । य॒न्ता ।
अ॒सि । वरू॒थम् । स्वा॒हा । जु॒षा॒णः । अ॒प्तुः । आ॒ज्य॑स्य । वे॒तु ।
स्वा॒हा । अ॒यं । नः॑ । अ॒ग्निः । व॒रि॒वः । कृ॒णो॑तु । अ॒यम् । मृ॒धः ।
पु॒रः । ए॒तु । प्र॒भि॒न्दन्निति॑ प्र – भि॒न्दन् । अ॒यम् । श॒त्रून् । ज॒यतु॑ ।
ज॒र्ह॒षा॒णः । अ॒यम् । वा॒जम् । ज॒यतु॑ । वा॒जसा॑ता॒विति॑ वा॒ज-सा॑तौ ।
उ॒रु । वि॒ष्णो इति॑ । वी॒ति । क्र॒मस्व॑ । उ॒रु । क्षया॑य । नः॑ । कृ॒धि ।

घृ॒तम् । घृ॒तयो॑न इति॑ घृ॒त – यो॒ने । पि॒ब । प्र॒मेति॑ प्र – प्र ।

य॒ज्ञप॑तिमिति॑ य॒ज्ञ – प॒तिम् । ति॒र । सोमः॑ । जि॒गाति॑ ।

गा॒तुवि॑दिति॑ गा॒तु – वि॒त् । 6 (50)

1.3.4.2

दे॒वाना॑मेति॑ निष्कृ॒तमृ॑तस्य॑ यो॒निमा॑सद॒मदि॑त्याः स॒दोऽस्य॑दि॒त्याः स॒द आ॑
सी॒दैष॑ वो॒ देव॑ स॒वितः॑ सोम॒स्तꣳ र॑क्ष॒ध्वं मा वो॑ द॒भ दे॑त॒त्वꣳ सोम॑
दे॒वो दे॒वानु॑पा॒गा इ॒दम॑हं म॒नुष्यो॑ म॒नुष्या॑न्त् सह॑ प्र॒जया॑ सह॑
रा॒यस्पो॑षेण॑ न॒मो दे॒वेभ्यः॑ स्व॒धा पि॒तृभ्य॑ इ॒दम॑हं निर्व॑रुणस्य॑ पा॒शात्
सु॒वर॑भि- [ ] 7

1.3.4.2 - Padam

दे॒वाना॑म् । ए॒ति । निष्कृ॒तमि॑ति॑ निः – कृ॒तम् । ऋ॒तस्य॑ । यो॒निम् ।
आ॒सद॑मि॒त्या- स॒दम् । अ॒दि॒त्याः । स॒दः । अ॒सि । अ॒दि॒त्याः । स॒दः ।
ए॒ति । सी॒द । ए॒षः । वः । दे॒व । स॒वितः॑ । सोमः॑ । तम् । र॒क्ष॒ध्वम् ।
मा । वः । द॒भत् । ए॒तत् । त्वम् । सोमः॑ । दे॒वः । दे॒वान् । उ॒पेति॑ ।
अ॒गाः । इ॒दम् । अ॒हम् । म॒नुष्यः॑ । म॒नुष्या॑न् । सह॑ । प्र॒जये॑ति॑
प्र – ज॒या । सह॑ । रा॒यः । पो॑षेण॑ । न॒मः । दे॒वेभ्यः॑ ।

स्व॑धेति॑ स्व – धा । पि॒तृ॑भ्य॒ इति॑ पि॒तृ – भ्यः॑ । इ॒दम् । अ॒हम् ।
नि॒रिति॑ । व॒रु॒णस्य॑ । पा॒शात् । सु॒वः । अ॒भि । 7 (50)

1.3.4.3

वि॒ ख्ये॑षं॒ वै॒श्वान॑रं॒ ज्योति॑र॒ग्ने॒ व्रत॑प॒ते त्वं॑ व्र॒तानां॑ व्र॒तप॑तिर॒सिया॑ म॒म
त॒नूस्त्वय्य॑भू॒दिय॑ सा॒ मयि॑ या॒ तव॑ त॒नू र्मय्य॑भू॒देषा॑ सा॒ त्वयि॑यथा॒यथं॑
नौ॑ व्र॒तप॑ते व्र॒तिनो॑ व्र॒तानि॑ । 8

1.3.4.3 - Padam

वी॒ति । ख्ये॑षम् । वै॒श्वान॑रम् । ज्यो॒तिः । अ॒ग्ने॒ व्रत॑प॒त इति॑
व्र॒त – प॑ते । त्वम् । व्र॒ताना॑म् । व्र॒तप॑तिरिति॑ व्र॒त – प॑तिः । अ॒सि ।
या । म॒म । त॒नूः । त्वयि॑ । अ॒भूत् । इ॒यम् । सा॒ मयि॑ । या॒ तव॑ ।
त॒नूः । मयि॑ । अ॒भूत् । ए॒षा । सा॒ त्वयि॑ । यथा॒यथ॑मिति॑ यथा–यथ॑म् ।
नौ । व्र॒तप॑त इति॑ व्र॒त – प॑ते । व्र॒तिनो॑ः । व्र॒तानि॑ । 8 (31)

(गा॒तु॒वि॒द–भ्ये–क॒त्रि॒श॒च्य) (A4)

1.3.5.1

अ॒त्य॒न्या॒नगां॑ ना॒न्यानु॑पा॒ गाम॑र्वाक्त्वा॒ परै॑र॒वि॒दं प॒रोऽव॑रै॒स्तं त्वा॑ जु॒षे
वै॒ष्णा॒वं दे॒वय॑ज्यायै॒ दे॒वस्त्वा॑ स॒वि॒ता म॒ध्वाऽन॑क्त्वो॒षधे॑ त्रा॒यस्वै॒न॒

स्व॒धि॒ते॒ मै॒न॒॒ हि॒॒सी॒ दि॒व॒म॒ग्रे॒ण॒ मा॒ ले॒खी॒र॒न्त॒रि॒क्षं॒ म॒ध्ये॒न॒ मा॒
हि॒॒सीः॒ पृ॒थि॒व्या॒ सं॒ भव॒ वन॒स्प॒ते॒ श॒त॒व॒ल्शो॒ वि॒ रो॒ह॒ स॒ह॒स्र॒व॒ल्शा॒
वि॒ वय॒॑ रु॒हे॒म॒ यं॒ ( )॒ त्वा॒ ऽय॒॑ स्व॒धि॒ति॒स्ते॒ति॒जानः॑ प्र॒णि॒नाय॑ म॒ह॒ते॒
सौ॒भ॒गा॒या॒च्छि॒न्नो॒ रा॒यः॑ सु॒वी॒रः॑ । 9

1.3.5.1 - Padam

अ॒ती॒ति॒ । अ॒न्यान्॑ । अ॒गा॒म् । न । अ॒न्यान्॑ । उ॒पे॒ति॒ । अ॒गा॒म् ।
अ॒र्वाक् । त्वा॒ । प॒रैः॑ । अ॒वि॒द॒म् । प॒रः॑ । अ॒व॒रैः॑ । त॒म् । त्वा॒ । जु॒षे॒ ।
वै॒ष्ण॒व॒म् । दे॒व॒य॒ज्या॒या॒ इति॑ दे॒व – य॒ज्या॒यै॑ । दे॒वः॑ । त्वा॒ । स॒वि॒ता ।
म॒ध्वा॒ । अ॒न॒क्तु॑ । ओ॒ष॒धे॑ । त्रा॒य॒स्व । ए॒न॒म् । स्व॒धि॒त॒ इति॑ स्व॒-धि॒ते॒ ।
मा॒ । ए॒न॒म् । हि॒॒सीः॑ । दि॒व॒म् । अ॒ग्रे॒ण॒ । मा॒ । ले॒खीः॑ । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒म् ।
म॒ध्ये॒न॒ । मा॒ । हि॒॒सीः॑ । पृ॒थि॒व्या॒ । स॒मि॒ति॒ । भव॑ । वन॒स्प॒ते॒ ।
श॒त॒व॒ल्श॒ इति॑ श॒त – व॒ल्शः॑ । वी॒ति॒ । रो॒ह॒ । स॒ह॒स्र॒व॒ल्शा॒ इति॑
स॒ह॒स्र॒ – व॒ल्शाः॑ । वी॒ति॒ । वय॑म् । रु॒हे॒म॒ । य॒म् ( )॒ । त्वा॒ ।
अ॒य॒म् । स्व॒धि॒ति॒रि॒ति॒ स्व – धि॒तिः॑ । ते॒ति॒जानः॑ । प्र॒णि॒नाये॑ति॒
प्र – नि॒नाय॑ । म॒ह॒ते॒ । सौ॒भ॒गा॒य॒ । अ॒च्छि॒न्नः॑ । रा॒यः॑ ।

सु॒वीर॒ इति॑ सु – वीरः । 9 (60) (यं–दश॑ च) (A5)

1.3.6.1

पृ॒थि॒व्यै॑ त्वा॒न्तरि॑क्षाय॒ त्वा दि॒वे त्वा शु॒न्धतां॑ लो॒कः पि॒तृष॑दनो
यवो॑ऽसि॒ यव॑या॒स्मद्द्वेषो॑ यव॑या॒रातीः॑ पि॒तृणां॑ स॒दनम॑सि
स्वा॒वेशो॑ऽस्य॒ग्रे गा॑ ने॒तृणां॑ व॒नस्प॑तिरधि॒ त्वा स्था॑स्यति॒ तस्य॑
वि॒त्ताद्दे॒वस्त्वा॑ स॒विता॑ म॒ध्वाऽन॑क्तु सु॒पिप्प॒लाभ्य॑स्त्वौष॒धीभ्य॑ उ॒द्विव॑
स्त॒भाना॑ऽन्तरि॒क्षं पृ॑ण पृ॒थि॒वीमु॑परेण दृ॒ह ते ते
धामा॑न्यु॒श्मसि॑ – [ ] 10

1.3.6.1 - Padam

पृ॒थि॒व्यै । त्वा । अ॒न्तरि॑क्षाय । त्वा । दि॒वे । त्वा । शु॒न्धता॑म् ।
लो॒कः । पि॒तृष॑दन॒ इति॑ पि॒तृ – स॒दनः । यवः॑ । अ॒सि । यव॑य ।
अ॒स्मत् । द्वेषः॑ । यव॑य । अ॒रातीः॑ । पि॒तृणा॑म् । स॒दनम् । अ॒सि ।
स्वा॒वेश॑ इति॒ सु – आ॒वेशः॑ । अ॒सि । अ॒ग्रे गा॑ इत्य॒ग्रे – गाः ।
ने॒तृणा॑म् । व॒नस्प॑तिः । अधी॑ति । त्वा । स्था॑स्यति । तस्य॑ । वि॒त्तात् ।
दे॒वः । त्वा । स॒विता॑ । म॒ध्वा । अ॒नक्तु॑ । सु॒पिप्प॒लाभ्य॑ इति॒
सु – पि॒प्प॒लाभ्यः॑ । त्वा । औष॑धीभ्य॒ इत्योष॑दि – भ्यः॑ । उ॒दिति॑ ।

दिवम् । स्त॒भान् । ए॒ति । अ॒न्तरि॒क्षम् । पृ॒ण । पृ॒थि॒वीम् । उप॒रेण ।
दृ॒ह । ते । ते । धा॒मानि । उ॒श्म॒सि । 10 (50)

1.3.6.2

गम॒ध्ये गा॒वो यत्र॑ भू॒रिशृ॒ङ्गा अ॒यासः॑ । अत्रा॒ह तदु॒रुगा॒यस्य॑ वि॒ष्णोः॑ पर॒मं
पद॒मव॑ भा॒ति भू॒रेः॑ । वि॒ष्णोः॑ क॒र्माणि॑ प॒श्यत॑ यतो॒ ब्र॒तानि॑ प॒स्पशे॑ ।
इन्द्र॑स्य यु॒ज्यः सखा॑ । तद्-वि॒ष्णोः॑ पर॒मं पद॑ सदा प॒श्यन्ति॑
सू॒रयः॑ । दि॒वीव॑ चक्षु॒रात॑तं । ब्र॒ह्मव॑निं त्वा क्ष॒त्रव॑निं सु॒प्रजा॑वनिं
रा॒यस्पोष॑वनिं पर्यू॒हामि॑ ब्र॒ह्म दृ॒ह क्ष॒त्रं दृ॒ह प्र॒जां दृ॒ह
रा॒यस्पोषं॑ ( ) दृ॒ह परि॒वीर॑सि परि॒ त्वा दै॒वीर्वि॑शो व्य॒यन्तां॑ परी॒म
रा॒यस्पोषो॑ यज॒मानं॑ मनु॒ष्या अ॒न्तरि॒क्षस्य॑ त्वा सा॒नाव॑व गू॒हामि॑ । 11

1.3.6.2 - Padam

गम॒ध्ये । गा॒वः । यत्र॑ । भू॒रिशृ॒ङ्गा इति॑ भू॒रि – शृ॒ङ्गाः । अ॒यासः॑ ।
अत्र॑ । आ॒ह । तत् । उ॒रुगा॒यस्येत्यु॒रु – गा॒यस्य॑ । वि॒ष्णोः॑ । पर॒मम् ।
पद॒म् । अवे॑ति । भा॒ति । भू॒रेः॑ । वि॒ष्णोः॑ । क॒र्माणि॑ । प॒श्यत॑ । यतः॑ ।
ब्र॒तानि॑ । प॒स्पशे॑ । इन्द्र॑स्य । यु॒ज्यः । सखा॑ । तत् । वि॒ष्णोः॑ ।
पर॒मम् । पद॒म् । सदा॑ । प॒श्यन्ति॑ । सू॒रयः॑ । दि॒वि । इ॒व । चक्षुः॑ ।

आ॒त॒त॒मि॒त्या – त॒त॒म् । ब्र॒ह्म॒व॒नि॒मि॒ति ब्र॒ह्म – व॒नि॒म् । त्वा ।
 क्ष॒त्र॒व॒नि॒मि॒ति क्ष॒त्र – व॒नि॒म् । सु॒प्र॒जा॒व॒नि॒मि॒ति सु॒प्र॒जा – व॒नि॒म् ।
 रा॒य॒स्पो॒ष॒व॒नि॒मि॒ति रा॒य॒स्पो॒ष – व॒नि॒म् । प॒री॒ति । ऊ॒हा॒मि । ब्र॒ह्म ।
 दृ॒ह । क्ष॒त्र॒म् । दृ॒ह । प्र॒जा॒मि॒ति प्र – जा॒म् । दृ॒ह । रा॒यः ।
 पो॒ष॒म् ( ) । दृ॒ह । प॒रि॒वी॒रि॒ति प॒रि – वीः । अ॒सि । प॒री॒ति ।
 त्वा । दै॒वीः । वि॒शः । व्य॒य॒न्ता॒म् । प॒री॒ति । इ॒म॒म् । रा॒यः । पो॒षः ।
 य॒ज॒मा॒न॒म् । म॒नु॒ष्याः । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स्य । त्वा । सा॒नौ । अ॒वे॒ति ।

गू॒हा॒मि । 11 (69)

(उ॒श्म॒सी–पो॒ष॒मे–का॒न्न वि॒श॒तिश्च) (A6)

1.3.7.1

इ॒षे त्वो॒प॒वी॒र॒स्यु॒पो दे॒वान् दै॒वी॒र्वि॒शः प्रा॒गु र्व॒ह्नी॒रु॒शि॒जो बृ॒ह॒स्प॒ते
 धा॒र॒या व॒सू॒नि ह॒व्या ते स्व॒द॒न्तां दे॒व त्व॒ष्ट॒र्व॒सु रण॒व रे॒वती र॒म॒ध्व–
 म॒ग्ने र्ज॒नि॒त्र॒म॒सि वृ॒ष॒णौ स्थ उ॒र्व॒श्य॒स्या॒यु॒र॒सि पु॒रू॒र॒वा घृ॒ते॒ना॒क्ते
 वृ॒ष॒णं द॒धा॒थां गा॒य॒त्रं छ॒न्दो॒ऽनु प्र जा॒य॒स्व त्रै॒ष्टु॒भं जा॒ग॒तं छ॒न्दो॒ऽनु प्र
 जा॒य॒स्व भ॒व॒तं– [ ] 12

1.3.7.1 - Padam

इ॒षे । त्वा । उप॒वीरि॑त्युप – वीः । अ॒सि । उ॒पो इति॑ । दे॒वान् ।
दै॒वीः । वि॒शः । प्रेति॑ । अ॒गुः । व॒ह्नीः । उ॒शिजः॑ । बृ॒हस्प॑ते ।
धा॒रय॑ । व॒सूनि॑ । ह॒व्या । ते । स्व॒दन्ता॑म् । दे॒व । त्व॒ष्टः । व॒सु ।
र॒ण्व । रे॒वतीः॑ । र॒मध्व॑म् । अ॒ग्नेः । ज॒नित्र॑म् । अ॒सि । वृ॒षणौ॑ ।
स्थः । उ॒र्वशी॑ । अ॒सि । आ॒युः । अ॒सि । पु॒रुरवाः॑ । घृ॒तेन॑ ।
अ॒क्ते इति॑ । वृ॒षण॑म् । द॒धाथा॑म् । गा॒यत्र॑म् । छ॒न्दः । अ॒नु । प्रेति॑ ।
जा॒यस्व । त्रै॒ष्टुभ॑म् । जा॒गत॑म् । छ॒न्दः । अ॒नु । प्रेति॑ । जा॒यस्व ।
भ॒वत॑म् । 12 (50)

1.3.7.2

नः॑ स॒मन॑सौ स॒मो॒कसा॑वरे॒पसौ॑ । मा य॒ज्ञं हि॑सिष्टं॒ मा य॒ज्ञप॑तिं
जा॒तवे॑दसौ शि॒वौ भ॑वतम॒द्य नः॑ । अ॒ग्नाव॑ग्निश्चरति॒ प्रवि॑ष्ट ऋ॒षीणां॑
पु॒त्रो अ॑धि॒राज॑ ए॒षः । स्वा॒हाकृ॑त्य ब्र॒ह्मणा॑ ते जुहोमि॒ मा दे॒वानां॑
मि॒थुया॑ क॒र्भाग॑धेयं॒ । 13

1.3.7.2 - Padam

नः । समनसाविति स – मनसौ । समो॑कसाविति सं – ओ॒कसौ ।
 अ॒रेपसौ॑ । मा । य॒ज्ञम् । हि॒॒सिष्टम् । मा । य॒ज्ञपति॑मिति
 य॒ज्ञ – पति॑म् । जा॒तवे॑दसाविति जा॒त – वे॑दसौ । शि॒वौ । भ॒वत॑म् ।
 अ॒द्य । नः । अ॒ग्नौ । अ॒ग्निः । च॒रति॑ । प्र॒विष्ट॑ इति प्र – विष्टः ।
 ऋ॒षीणा॑म् । पु॒त्रः । अ॒धि॒राज॑ इत्यधि – राजः । ए॒षः ।
 स्वा॒हाकृ॑त्येति स्वा॒हा – कृ॑त्य । ब्र॒ह्म॒णा । ते । जु॒होमि॑ । मा ।
 दे॒वाना॑म् । मि॒थु॒या । कः । भा॒ग॒धे॒यमि॑ति भा॒ग – धे॒यम् । 13 (31)
 (भ॒वत॑-मे॒कत्रि॑ंशच्च) (A7)

1.3.8.1

आ दद ऋ॒तस्य॑ त्वा दे॒वह॑विः पा॒शेनाऽऽर॑भे धर्॒षा
 मा॒नु॒षान॑द्भ्यस्त्वौष॑धीभ्यः प्रो॒क्षाम्य॑पां पे॒रुर॑सि स्वा॒त्तं चि॒त् स॒दे॒वꣳ
 ह॒व्यमा॑पो दे॒वीः स्व॑द॒तैर्नꣳ सं ते प्रा॒णो वा॒युना॑ गच्छ॒ताꣳ सं
 य॒ज्ञत्रै॑र॒ङ्गानि॑ सं य॒ज्ञप॑तिराशि॒षा घृ॑ते॒नाक्तौ॑ प॒शुं त्रा॑येथाꣳ
 रे॒वती॑र्य॒ज्ञप॑तिं प्रि॒यधाऽऽ* वि॒शतो॑रो अ॒न्तरि॑क्ष स॒जूर्दे॒वेन॑ – [ ] 14

1.3.8.1 - Padam

ए॒ति । द॒दे । ऋ॒तस्य॑ । त्वा । दे॒व॒ह॒वि॒रि॒ति॑ दे॒व – ह॒विः । पा॒शेन॑ ।
ए॒ति । र॒भे । ध॒र्ष । मा॒नु॒षान् । अ॒द्भ्यः॑ इ॒त्यत् – भ्यः । त्वा ।
ओ॒ष॒धी॒भ्य इ॒त्यो॒ष॒धि – भ्यः । प्रे॒ति । उ॒क्षामि॑ । अ॒पाम् । पे॒रुः ।
अ॒सि । स्वा॒त्तम् । चि॒त् । स॒दे॒व॒मि॒ति॑ स – दे॒वम् । ह॒व्यम् । आ॒पः ।
दे॒वीः । स्व॒द॒त । ए॒नम् । स॒मि॒ति॑ । ते । प्रा॒ण इ॒ति॑ प्र – अ॒नः ।
वा॒यु॒ना॑ । ग॒च्छ॒ताम् । स॒मि॒ति॑ । य॒ज॒त्रैः । अ॒ङ्गानि॑ । स॒मि॒ति॑ ।
य॒ज्ञ॒प॒ति॒रि॒ति॑ य॒ज्ञ – प॒तिः । आ॒शि॒षे॒त्या॑ – शि॒षा॑ । घृ॒तेन॑ । अ॒क्तौ ।
प॒शुम् । त्रा॒ये॒थाम् । रे॒वतीः॑ । य॒ज्ञ॒प॒ति॒मि॒ति॑ य॒ज्ञ – प॒तिम् ।
प्रि॒य॒धे॒ति॑ प्रि॒य – धा । ए॒ति॑ । वि॒श॒त । उ॒रो इ॒ति॑ । अ॒न्त॒रि॒क्ष ।
स॒जूरि॑ति॒ स – जूः । दे॒वेन॑ । 14 (50)

1.3.8.2

वा॒ते॒ना॒स्य॑ ह॒वि॒ष॒स्त्म॒ना॑ य॒ज्ञ स॒म॒स्य॑ त॒नु॒वा॑ भ॒व व॒र्षी॑यो व॒र्षी॑य॒सि॑
य॒ज्ञे य॒ज्ञ॒प॒तिं॑ धाः पृ॒थि॒व्याः॑ संपृ॒चः॑ पा॒हि न॒म॒स्त आ॒ता॒नाऽन॒र्वा प्रे॒हि॑
घृ॒त॒स्य॑ कु॒ल्या॒म॒नु॒ सह॑ प्र॒ज॒या सह॑ रा॒य॒स्पो॒षे॒णाऽऽपो॑ दे॒वीः शु॒द्धा॒यु॒वः॑

शु॒द्धा॑ यू॒यं दे॒वाꣳ ऊ॒ढ्वꣳ शु॒द्धा॑ व॒यं परि॑विष्टाः परि॒वेष्टा॑रो वो
भू॒यास्म । 15

1.3.8.2 - Padam

वा॒र्तेन॑ । अ॒स्य । ह॒विषः॑ । त्मना॑ । य॒ज । स॒मिति॑ । अ॒स्य । त॒नुवा॑ ।
भ॒व । व॒र्षी॑यः । व॒र्षी॑यसि । य॒ज्ञे । य॒ज्ञप॑तिमिति॑ य॒ज्ञ – प॑तिम् ।
धाः । पृ॒थि॒व्याः । स॒म्पृ॒च इति॑ स॒म् – पृ॒चः । पा॒हि । न॒मः । ते ।
आ॒ता॒नेत्या॑ – ता॒न । अ॒न॒र्वा । प्रेति॑ । इ॒हि । घृ॒तस्य॑ । कु॒ल्याम् ।
अ॒न्विति॑ । स॒ह । प्र॒जये॑ति प्र – ज॒या । स॒ह । रा॒यः । पो॒षेण॑ ।
आ॒पः । दे॒वीः । शु॒द्धा॑युव इति॑ शु॒द्ध – यु॒वः । शु॒द्धाः । यू॒यम् ।
दे॒वान् । ऊ॒ढ्वम् । शु॒द्धाः । व॒यम् । परि॑विष्टा इति॑ परि – वि॒ष्टाः ।
परि॑वेष्टार इति॑ परि – वे॒ष्टारः । वः । भू॒यास्म । 15 (44)

(दे॒व॒न-च॒तुश्च॒त्वारिꣳश॒च्च) (A8)

1.3.9.1

वा॒क्त आ॑ प्या॒यतां॑ प्रा॒णस्त॑ आ॒ प्या॒यतां॑ चक्षु॒स्त आ॑ प्या॒यताꣳ श्रो॑त्रं
त आ॑ प्या॒यतां॑ या॒ते प्रा॒णाञ्छु॑ग्जगाम॒ या चक्षु॑र्या श्रो॒त्रं या॒ते कू॑रं
या॒दा॒स्थि॑तं त॒त्त आ॑ प्या॒यतां॑ त॒त्त ए॒तेन॑ शु॒न्धतां॑ ना॒भिस्त॑ आ॒ प्या॒यतां॑

पा॒युस्त॒ आ॒ प्या॒यता॑ꣳ शु॒द्धाश्च॑रि॒त्राः श॒मद्भ्यः॑ – [ ] 16

1.3.9.1 - Padam

वाक् । ते । एति । प्या॒यता॑म् । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । ते । एति॑ ।
 प्या॒यता॑म् । चक्षुः । ते । एति॑ । प्या॒यता॑म् । श्रो॒त्रम् । ते । एति॑ ।
 प्या॒यता॑म् । या । ते । प्रा॒णानि॑ति प्र – अ॒नान् । शुक् । ज॒गाम॑ । या ।
 चक्षुः । या । श्रो॒त्रम् । यत् । ते । कू॒रम् । यत् ।
 आ॒स्थित॑मित्या – स्थि॒तम् । तत् । ते । एति॑ । प्या॒यता॑म् । तत् । ते ।
 एते॑न । शु॒न्धता॑म् । नाभिः । ते । एति॑ । प्या॒यता॑म् । पा॒युः । ते ।
 एति॑ । प्या॒यता॑म् । शु॒द्धाः । च॒रि॒त्राः । शम् ।

अ॒द्भ्य इत्यत् – भ्यः । 16 (50)

1.3.9.2

श॒मोष॑धी॒भ्यः शं पृ॑थि॒व्यै श॒महो॑भ्या-मोष॑धे त्रा॒यस्वै॑नꣳ स्व॒धिते॑
 मै॒नꣳ हिꣳसी रक्ष॑सां भा॒गोऽसी॑दमहꣳ रक्षो॑ऽध॒मं तमो॑ नयामि
 योऽस्मा॑न् द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॑ष्म इ॒दमे॑नमध॒मं तमो॑ नयामी॒षे त्वा घृ॑तेन
 द्या॒वापृ॑थि॒वी प्रो॑र्ण॒वाथा-म॑च्छि॒न्नो रा॒यः सु॒वीर उ॒र्वन्त॑रि॒क्षम॑न्विहि
 वा॒यो वी॑हि ( ) स्तो॒कानाꣳ स्वा॒होर्ध्व॑नभ॒सं मा॒रुतं॑ गच्छ॒तं । 17

1.3.9.2 - Padam

शम् । ओषधीभ्यः इत्योषाधि – भ्यः । शम् । पृथिव्यै । शम् ।
अहोभ्यामित्यहः – भ्याम् । ओषधे । त्रायस्व । एनम् ।
स्वधित इति स्व – धिते । मा । एनम् । हिंसीः । रक्षसाम् ।
भागः । असि । इदम् । अहम् । रक्षः । अधमम् । तमः । नयामि ।
यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इदम् । एनम् ।
अधमम् । तमः । नयामि । इषे । त्वा । घृतेन । द्यावा पृथिवी इति
द्यावा – पृथिवी । प्रेति । ऊर्ण्वाथाम् । अच्छिन्नः । रायः । सुवीर
इति सु – वीरः । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । वायो इति ।
वीति । इहि ( ) । स्तोकानाम् । स्वाहा ।
उर्ध्वनभसमित्युर्ध्व – नभसम् । मारुतम् । गच्छतम् । 17 (55)

(अद्भ्यो-वीहि-पञ्च च) (A9)

1.3.10.1

सं ते मनसा मनः सं प्राणेन प्राणो जुष्टं देवेभ्यो हव्यं
घृतवथ् स्वाहैन्द्रः प्राणो अङ्गेअङ्गे नि देध्यदैन्द्रो ऽपानो अङ्गेअङ्गे
वि बोभुवदेव त्वष्टर्भूरि ते स॒समेतु विषुरूपा यथ् सलक्ष्माणो

भव॑थ दे॒वत्रा॑ यन्त॒मव॑से सखा॒योऽनु॑ त्वा मा॒ता पि॒तरो॑ म॒दन्तु॑
श्री॑रस्य॒ग्निस्त्वा॑ श्री॒णात्वा॒पः सम॑रिणन् वा॒तस्य॑ – [ ] 18

1.3.10.1 - Padam

स॒मि॒ति । ते॒ । मन॑सा । मनः॑ । स॒मि॒ति । प्रा॒णेने॑ति प्र – अ॒नेन॑ ।
प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । जु॒ष्टम् । दे॒वेभ्यः॑ । ह॒व्यम् । घृ॒तव॑दिति
घृ॒त – व॒त् । स्वा॒हा । ऐ॒न्द्रः । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । अ॒ङ्गेअ॒ङ्ग
इत्य॑ङ्गे – अ॒ङ्गे । नी॒ति । दे॒ध्यत् । ऐ॒न्द्रः । अ॒पान॑ इत्य॒प – अ॒नः ।
अ॒ङ्गेअ॒ङ्ग इत्य॑ङ्गे – अ॒ङ्गे । वी॒ति । बो॒भुव॑त् । दे॒व । त्व॒ष्टः । भू॒रि ।
ते॒ । स॒स॒मि॒ति सं – स॒म् । ए॒तु । वि॒षु रू॒पा इति॑ वि॒षु – रू॒पाः ।
यत् । स॒लक्ष्मा॑ण इति॑ स – ल॒क्ष्मा॑णः । भव॑थ । दे॒वत्रे॑ति दे॒व-त्रा॑ ।
यन्त॑म् । अ॒वसे॑ । सखा॒यः । अ॒न्वि॒ति । त्वा । मा॒ता । पि॒तरः॑ ।
म॒दन्तु॑ । श्रीः॑ । अ॒सी । अ॒ग्निः । त्वा । श्री॒णातु॑ । आ॒पः । स॒मि॒ति ।
अ॒रि॒णन् । वा॒तस्य॑ । 18 (50)

1.3.10.2

त्वा ध्र॒ज्यै पू॒ष्णो र॒ह्या अ॒पामो॑ष॒धीना॑ र॒ोहि॑ष्यै घृ॒तं घृ॒तपा॑वानः
पि॒बत॑ व॒सां व॒सापा॑वानः पि॒बता॑-॒न्तरि॑क्षस्य ह॒विर॑सि स्वा॒हा

त्वा॒ऽन्तरि॑क्षाय॒ दि॒शः॑ प्र॒दि॒श आ॒दि॒शो वि॒दि॒श उ॒द्दि॒शः॑ स्वा॒हा दि॒ग्भ्यो॑
नमो॑ दि॒ग्भ्यः॑ । 19

1.3.10.2 - Padam

त्वा । ध्र॒ज्यै॑ । पू॒ष्णः॑ । र॒ज्ज्वै॑ । अ॒पाम् । ओष॑धीनाम् । रोहि॑ष्यै ।
घृ॒तम् । घृ॒तपा॒वान इति॑ घृ॒त – पा॒वानः॑ । पि॒बत॑ । वसा॑म् ।
वसा॑पावान इति वसा – पा॒वानः॑ । पि॒बत॑ । अ॒न्तरि॑क्षस्य । ह॒विः ।
अ॒सि । स्वा॒हा । त्वा । अ॒न्तरि॑क्षाय । दि॒शः॑ । प्र॒दि॒श इति॑
प्र – दि॒शः॑ । आ॒दि॒श इत्या॑ – दि॒शः॑ । वि॒दि॒श इति॑ वि – दि॒शः॑ ।
उ॒द्दि॒श इत्यु॑त् – दि॒शः॑ । स्वा॒हा । दि॒ग्भ्य इति॑ दिक् – भ्यः॑ । नमः॑ ।
दि॒ग्भ्य इति॑ दिक् – भ्यः॑ । 19 (28)

(वा॒तस्या॑-ष्टा॒विंश॑तिश्च) (A10)

1.3.11.1

स॒मु॒द्रं ग॑च्छ स्वा॒हाऽन्तरि॑क्षं ग॑च्छ स्वा॒हा दे॒वꣳ स॑वि॒तारं॑ ग॑च्छ स्वा॒हा
ऽहो॑रात्रे ग॑च्छ स्वा॒हा मि॒त्राव॑रुणौ ग॑च्छ स्वा॒हा सोमं॑ ग॑च्छ स्वा॒हा
य॒ज्ञं ग॑च्छ स्वा॒हा छन्दा॑ꣳसि ग॑च्छ स्वा॒हा द्या॒वापृ॑थि॒वी ग॑च्छ स्वा॒हा
न॒भो दि॒व्यं ग॑च्छ स्वा॒हाऽग्निं॑ वै॒श्वान॑रं ग॑च्छ

स्वाहाऽद्भ्यस्त्वौषधीभ्यो मनो मे हार्दि यच्छ तनूं त्वचं पुत्रं
 नप्तारमशीय शुगसि ( ) तमभि शोच योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं
 द्विष्मो धाम्नो धाम्नो राजन्नितो वरुण नो मुञ्च यदापो अधिन्या
 वरुणेति शपामहे ततो वरुण नो मुञ्च । 20

1.3.11.1 - Padam

समुद्रम् । गच्छ । स्वाहा । अन्तरिक्षम् । गच्छ । स्वाहा । देवम् ।
 सवितारम् । गच्छ । स्वाहा । अहोरात्रे इत्यहः – रात्रे । गच्छ ।
 स्वाहा । मित्रावरुणाविति मित्रा – वरुणौ । गच्छ । स्वाहा । सोमम् ।
 गच्छ । स्वाहा । यज्ञम् । गच्छ । स्वाहा । छन्दांसि । गच्छ ।
 स्वाहा । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । गच्छ । स्वाहा ।
 नभः । दिव्यम् । गच्छ । स्वाहा । अग्निम् । वैश्वानरम् । गच्छ ।
 स्वाहा । अद्भ्य इत्यत् – भ्यः । त्वा । ओषधीभ्यः
 इत्योषधि – भ्यः । मनः । मे । हार्दि । यच्छ । तनूम् । त्वचम् ।
 पुत्रम् । नप्तारम् । अशीय । शुक् । असि ( ) । तम् । अभिति ।
 शोच । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः ।

धाम्नो॑ धाम्न॑ इति॑ धाम्नः॑ – धाम्नः॑ । राजन् । इतः॑ । वरुण॑ । नः॑ ।
मुञ्च॑ । यत् । आपः॑ । अ॒घ्नियाः॑ । वरुण॑ । इति॑ । श॒पामहे॑ ।
ततः॑ । वरुण॑ । नः॑ । मुञ्च॑ । 20 (76)

(अ॒सि-ष॒ड्वि॒ंश॒तिश्च॑) (A11)

1.3.12.1

ह॒विष्म॑तीरि॒मा आ॒पो ह॒विष्मान् दे॒वो अ॒ध्वरो॑ ह॒विष्माँ॑ आ वि॒वास॑ति
ह॒विष्माँ॑ अस्तु॑ सूर्यः॑ । अ॒ग्नेर्वो॑ ऽप॒न्नगृ॑हस्य॑ स॒दसि॑ सा॒दयामि॑
सु॒म्नाय॑ सु॒म्निनीः॑ सु॒म्ने मा॑ ध॒त्तेन्द्रा॑ग्नियो॑ भा॒गधेयीः॑ स्थ
मि॒त्रावरु॑णयो॑ भा॒गधेयीः॑ स्थ वि॒श्वेषां॑ दे॒वानां॑ भा॒गधेयीः॑ स्थ य॒ज्ञे
जागृ॑त । 21

1.3.12.1 - Padam

ह॒विष्म॑तीः । इ॒माः । आ॒पः । ह॒विष्मान् । दे॒वः । अ॒ध्वरः॑ ।
ह॒विष्मान् । ए॒ति । वि॒वास॑ति । ह॒विष्मान् । अस्तु॑ । सूर्यः॑ । अ॒ग्नेः ।
वः । अ॒प॒न्नगृ॑हस्येत्य॒प॒न्न- गृ॒हस्य॑ । स॒दसि॑ । सा॒दयामि॑ । सु॒म्नाय॑ ।
सु॒म्निनीः॑ । सु॒म्ने । मा॑ । ध॒त्त । इन्द्रा॑ग्नियो॒रितीन्द्र॑ – अ॒ग्नियोः॑ ।
भा॒गधेयी॑रिति॑ भा॒ग – धेयीः॑ । स्थ ।

मि॒त्रावरु॑णयो॒रिति॑ मि॒त्रा – वरु॑णयोः । भा॒गधे॑यीरिति॑ भा॒ग – धे॑यीः ।

स्थ । वि॒श्वे॑षाम् । दे॒वाना॑म् । भा॒गधे॑यीरिति॑ भा॒ग – धे॑यीः । स्थ ।

यज्ञे॑ । जा॒गृत॑ । 21 (34) (ह॒विष्म॑ती–श्चतु॑स्त्रिं॒शत्) (A12)

1.3.13.1

ह॒दे॒ त्वा॒ मन॑से॒ त्वा॒ दि॒वे॒ त्वा॒ सू॒र्या॑य॒ त्वो॒र्ध्वमि॑मम॒ध्वरं॑ कृ॒धि॒ दि॒वि॒

दे॒वेषु॑ हो॒त्रा य॑च्छ सोम॒ राज॑न्ने॒ह्यव॑ रो॒ह मा॒ भे॒र्मा सं वि॑क्था॒ मा त्वा॑

हि॒सि॒षं प्र॒जास्त्वमु॑पावरो॒ह प्र॒जास्त्वामु॑पावरो॒हन्तु॑ शृ॒णो॒त्वग्निः॑

समि॑धा ह॒वं मे॑ शृ॒ण्वन्त्वापो॑ धि॒षणा॑श्च दे॒वीः ।

शृ॒णो॒त ग्रा॒वा॒णो वि॒दुषो॑ नु – [ ] 22

1.3.13.1 - Padam

ह॒दे॒ । त्वा॒ । मन॑से॒ । त्वा॒ । दि॒वे॒ । त्वा॒ । सू॒र्या॑य॒ । त्वा॒ । ऊ॒र्ध्वम् ।

इ॒मम् । अ॒ध्वर॑म् । कृ॒धि॒ । दि॒वि॒ । दे॒वेषु॑ । हो॒त्राः । य॑च्छ । सोम॒ ।

रा॒जन् । ए॒ति॒ । इ॒हि॒ । अ॒वे॒ति॒ । रो॒ह । मा॒ । भेः॑ । मा॒ । समि॑ति॒ ।

वि॒क्थाः॑ । मा॒ । त्वा॒ । हि॒सि॒षम् । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । त्वम् ।

उ॒पाव॑रो॒हेत्यु॑प – अ॒वरो॑ह । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । त्वा॒म् ।

उ॒पाव॑रो॒हन्त्वित्यु॑प – अ॒वरो॑हन्तु । शृ॒णो॒तु । अ॒ग्निः ।

स॒मि॒धेति॑ सम् – इ॒धा । ह॒वम् । मे॒ । शृ॒ण्वन्तु॑ । आ॒पः । धि॒षणा॑ ।
च । दे॒वीः । शृ॒णोत॑ । ग्रा॒वाणः॑ । वि॒दुषः॑ । नु । 22 (50)

1.3.13.2

य॒ज्ञꣳ शृ॒णोतु॑ दे॒वः स॒विता॑ ह॒वं मे॑ । दे॒वीरा॑पो अ॒पां न॒पाद्य॑
ऊ॒र्मिर्ह॒विष्य॑ इ॒न्द्रिया॑वान्-म॒दि॒न्त॒मस्तं॑ दे॒वेभ्यो॑ दे॒वत्रा॑ ध॒त्त शु॒क्रꣳ
शु॒क्रपे॑भ्यो येषां॑ भा॒गः स्थ॑ स्वा॒हा कार्॒षिर॑स्यपा॒ऽपां मृ॒धꣳ स॒मु॒द्रस्य॑
वोऽक्षि॑त्या उ॒न्नये॑ । यम॑ग्ने पृ॒थ्सु॑ म॒र्त्यमा॑वो वा॒र्जेषु॑ यं जु॒नाः ।
स य॒न्ता श॑श्चती॒रिषः॑ । 23

1.3.13.2 - Padam

य॒ज्ञम् । शृ॒णोतु॑ । दे॒वः । स॒विता॑ । ह॒वम् । मे॒ । दे॒वीः । आ॒पः ।
अ॒पाम् । न॒पात् । य । ऊ॒र्मिः । ह॒विष्यः॑ ।
इ॒न्द्रिया॑वा॒निती॑न्द्रि॒य – वा॒न् । म॒दि॒न्त॒मः । तम् । दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वत्रे॑ति
दे॒व – त्रा । ध॒त्त । शु॒क्रम् । शु॒क्रपे॑भ्य इति शु॒क्र – पे॑भ्यः ।
येषा॑म् । भा॒गः । स्थ॑ । स्वा॒हा । कार्॒षिः । अ॒सि । अ॒पेति॑ ।
अ॒पाम् । मृ॒धम् । स॒मु॒द्रस्य॑ । वः । अ॒क्षित्यै॑ । उ॒दिति॑ । न॒ये । यम् ।
अ॒ग्ने । पृ॒थि॒स्वति॑ पृ॒त् – सु॑ । म॒र्त्यम् । आ॒वः । वा॒र्जेषु॑ ।

यम् । जुनाः । सः । यन्ता । शश्वतीः । इषः । 23 (47)

(नु – सप्तचत्वारिंशच्च) (A13)

1.3.14.1

त्वमग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्वञ् शर्द्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे ।

त्वं वातैररुणैर्यासि शंगयस्त्वं पूषा विधतः पासि नुत्मना ।

आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रञ् होतारञ् सत्ययजञ् रोदस्योः ।

अग्निं पुरा तनयित्नो रचित्ता-द्धिरण्यरूपमवसे कृणुध्वं ।

अग्निर्होता नि षसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरभावु लोके ।

युवा कविः पुरुनिष्ठ – [ ] 24

1.3.14.1 - Padam

त्वम् । अग्ने । रुद्रः । असुरः । महः । दिवः । त्वम् । शर्द्धः ।

मारुतम् । पृक्षः । ईशिषे । त्वम् । वातैः । अरुणैः । यासि । शङ्गय

इति शं – गयः । त्वम् । पूषा । विधत इति वि-धतः । पासि । नु ।

त्मना । एति । वः । राजानम् । अध्वरस्य । रुद्रम् । होतारम् ।

सत्ययजमिति सत्य – यजम् । रोदस्योः । अग्निम् । पुरा ।

तनयित्नोः । अचित्तात् । हिरण्यरूपमिति हिरण्य – रूपम् ।

अ॒वसे॑ । कृ॒णु॒ध्वम् । अ॒ग्निः । हो॒ता । नी॒ति । स॒साद॑ । यजी॒यान् ।
उप॒स्थ इत्युप॑ – स्थे॑ । मा॒तुः । सु॒रभौ॑ । उ । लो॒के । यु॒वा ।
क॒विः । पु॒रुनिष्ठ॑ इति पु॒रु – निष्ठः॑ । 24 (50)

1.3.14.2

ऋ॒तावा॑ ध॒र्ता कृ॑ष्ठीनामु॒त मध्य॑ इ॒द्धः ।
सा॒ध्वीम॑क दे॒ववी॑तिं नो अ॒द्य य॒ज्ञस्य॑ जि॒ह्वाम॑वि॒दाम॑ गु॒ह्यां ।
स आ॒यु॒रा ऽगा॑त्सु॒रभि॑ र्वसा॒नो भ॒द्राम॑क दे॒वहू॑तिं नो अ॒द्य ।
अ॒क्रन्द॑द॒ग्निः स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः॑ क्षा॒मा रे॒रिह॑द्वीरु॒धः स॒मञ्ज॑न् ।
सद्यो॑ ज॒ज्ञानो॑ वि हीमि॒द्धो अ॒ख्यदा॑ रो॒दसी॑ भा॒नुना॑ भात्यन्तः ।
त्वे वसू॑नि पु॒र्वणी॑क – [ ] 25

1.3.14.2 - Padam

ऋ॒तावे॑त्यृ॒ता – वा । ध॒र्ता । कृ॑ष्ठीनाम् । उ॒त । म॒ध्ये॑ । इ॒द्धः ।
सा॒ध्वीम् । अ॒कः । दे॒ववी॑तिमि॒ति दे॒व – वी॒तिम् । नः॑ । अ॒द्य ।
य॒ज्ञस्य॑ । जि॒ह्वाम् । अ॒वि॒दाम॑ । गु॒ह्याम् । सः॑ । आ॒युः । ए॒ति ।
अ॒गात् । सु॒रभिः॑ । वसा॒नः । भ॒द्राम् । अ॒कः । दे॒वहू॑तिमि॒ति
दे॒व – हू॒तिम् । नः॑ । अ॒द्य । अ॒क्रन्द॑त् । अ॒ग्निः । स्त॒नय॑न् । इ॒व ।

द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्निति सं – अञ्जन् ।

सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति ।

रोदसी इति । भानुना । भाति । अन्तः । त्वे इति । वसूनि ।

पुर्वणीकेति पुरु – अनीक । 25 (50)

1.3.14.3

होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियासः । क्षामेव विश्वा भुवनानि यस्मिन्त्सञ्

सौभगानि दधिरे पावके । तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम विश्वाः सुक्षितयः

पृथक् । अग्ने कामाय येमिरे । अश्याम तं काममग्ने तवो त्यश्याम

रयिञ् रयिवः सुवीरं । अश्याम वाजमभि वाजयन्तो ऽश्याम

द्युम्नमजराजरं ते । श्रेष्ठं यविष्ठ भारताग्ने द्युमन्तमा भर । 26

1.3.14.3 - Padam

होतः । दोषा । वस्तोः । एति । ईरिरे । यज्ञियासः । क्षाम । इव ।

विश्वा । भुवनानि । यस्मिन् । समिति । सौभगानि । दधिरे । पावके ।

तुभ्यम् । ताः । अङ्गिरस्तमेत्यङ्गिरः – तम । विश्वाः । सुक्षितय इति

सु – क्षितयः । पृथक् । अग्ने । कामाय । येमिरे । अश्याम । तम् ।

कामम् । अग्ने । तव । ऊती । अश्याम । रयिम् ।

रयिव॑ इति॑ रयि॑ – वः॑ । सु॒वीरमि॑ति सु॒-वीरम्॑ । अ॒श्याम॑ । वाजम्॑ ।
अभी॑ति । वाजय॑न्तः । अ॒श्याम॑ । द्यु॒म्नम् । अ॒जर॑ । अ॒जरम्॑ । ते॑ ।
श्रेष्ठ॑म् । यवि॑ष्ठ । भार॑त । अ॒ग्ने॑ । द्यु॒मन्तमि॑ति द्यु॒ – मन्तम्॑ । एति॑ ।

भर । 26 (50)

1.3.14.4

वसो॑ पुरु॒स्पृह॑ रयि॑ ।
स श्वि॑तानस्तन्यतू॑ रोचन॑स्था अ॒जरे॑भिर् नान॑दद्भिर्यवि॑ष्ठः ।
यः पा॑वकः पुरु॒तमः॑ पुरु॒णि पृ॒थून्य॑ग्निरनु॒याति॑ भवन् ।
आयु॑ष्ठे वि॒श्वतो॑ दध॒दय॑मग्नि॒ वरे॑ण्यः ।
पुन॑स्ते प्रा॒ण आ॑यति॒ परा॑ यक्ष्म॑ सु॒वामि॑ ते ।
आयु॑र्दा अ॒ग्ने ह॒विषो॑ जुषा॒णो घृ॒तप्र॑तीको॒ घृत॑योनि॒रेधि॑ ।
घृ॒तं पी॒त्वा मधु॑ चा॒रु ग॒व्यं पि॒तेव॑ पु॒त्रम॑भि – [ ] 27

1.3.14.4 - Padam

वसो॑ इति॑ । पुरु॒स्पृहमि॑ति पुरु॒-स्पृहम्॑ । रयि॑म् । सः॑ । श्वि॒तानः॑ ।
तन्य॑तूः । रोचन॑स्था इति॑ रोचन॑ – स्थाः । अ॒जरे॑भिः । नान॑दद्भिरिति॑
नान॑दत् – भिः॑ । यवि॑ष्ठः । यः॑ । पा॑वकः । पुरु॒तम॑ इति॑ पुरु॒-तमः॑ ।

पु॒रू॒णि । पृ॒थू॒नि । अ॒ग्निः । अ॒नु॒या॒ती॒त्यनु॒- या॒ति । भ॒र्वन् । आ॒युः ।
 ते । वि॒श्वतः॑ । द॒धत् । अ॒यम् । अ॒ग्निः । व॒रे॒ण्यः॑ । पु॒नः । ते । प्रा॒ण
 इति॑ प्र – अ॒नः । ए॒ति । अ॒य॒ति । प॒रे॒ति । यक्ष॑मम् । सु॒वा॒मि । ते ।
 आ॒यु॒र्दा इ॒त्या॒युः – दाः । अ॒ग्ने । ह॒विषः॑ । जु॒षा॒णः ।
 घृ॒तप्र॑तीक इति॑ घृ॒त – प्र॒ती॒कः । घृ॒तयो॑निरिति॑ घृ॒त- यो॒निः । ए॒धि ।
 घृ॒तम् । पी॒त्वा । म॒धु । चा॒रु । ग॒व्यम् । पि॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् ।
 अ॒भी॒ति । 27 (50)

1.3.14.5

र॒क्ष॒तादि॑मं ।
 तस्मै॑ ते प्र॒ति॒ह॒र्य॑ते जा॒तवे॑दो वि॒चर्ष॑णे । अ॒ग्ने ज॑नामि सु॒ष्टु॒तिं ।
 दि॒वस्प॑रि प्र॒थमं॑ ज॒ज्ञे अ॒ग्निर॑स्मद् द्वि॒तीयं॑ परि जा॒तवे॑दाः ।
 तृ॒तीय॑म॒प्सु नृ॑मणा अ॒जस्र॑मिन्धा॒न ए॒नं ज॑रते स्वा॒धीः ।
 शु॒चिः पा॒वक॑ व॒न्द्यो॑ऽग्ने बृ॒हद्वि॑ रो॒चसे॑ । त्वं घृ॒तेभि॑राहु॒तः ।
 दृ॒शानो॑ रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौद्-दु॒र्मर्ष॑मा॒युः श्रि॒ये रु॒चानः॑ ।
 अ॒ग्निर॑मृ॒तो अ॒भव॑द्वयो॒भि – [ ] 28

1.3.14.5 - Padam

रक्ष॑तात् । इ॒मम् । तस्मै॑ ॥ ते । प्र॒ति॒ह॒र्य॑त इति॑ प्र॒ति – ह॒र्य॑ते ।
जा॒तवे॑द इति॑ जा॒त – वे॒दः । वि॒च॒र्ष॑ण इति॑ वि – च॒र्ष॑णे ।
अ॒ग्ने॑ ॥ ज॒नामि॑ । सु॒ष्टु॒तिमि॑ति सु – स्तु॒तिम् । दि॒वः । प॒रीति॑ ।
प्र॒थम॑म् । ज॒ज्ञे । अ॒ग्निः । अ॒स्मत् । द्वि॒तीय॑म् । प॒रीति॑ । जा॒तवे॑दा
इति॑ जा॒त – वे॒दाः । तृ॒तीय॑म् । अ॒प्ति॒स्वत्य॑प् – सु । नृ॒मणा॑ इति॑
नृ – म॒नाः ॥ अ॒ज॒स्र॑म् । इ॒न्धा॒नः । ए॒नम् । ज॒रते॑ । स्वा॒धीरि॑ति
स्व – धीः । शु॒चिः । पा॒व॒क । व॒न्द्यः । अ॒ग्ने॑ ॥ बृ॒हत् । वी॒ति ।
रो॒च॒से । त्वम् । घृ॒तेभिः॑ । आ॒हु॒त इ॒त्या – हु॒तः । दृ॒शा॒नः । रु॒क्मः ।
उ॒र्व्या । वी॒ति । अ॒द्यौत् । दु॒र्म॒र्षमि॑ति दुः – म॒र्ष॑म् । आ॒युः । श्रि॒ये ।
रु॒चा॒नः । अ॒ग्निः । अ॒मृतः॑ । अ॒भ॒वत् ।
वयो॑भिरिति॑ वयः – भिः । 28 (50)

1.3.14.6

य॒दे॒नं॑ द्यौ॒र॒ज॒न॒य॒थ्सू॑रेताः ॥
आ य॒दि॒षे नृ॑पतिं ते॒ज आ॒न॒ट्छु॑चि रे॒तो नि॑षिक्तं द्यौ॒र॒भी॒के॑ ॥
अ॒ग्निः श॒र्द्ध॑म॒न॒व॒द्यं यु॑वान् स्वा॒धियं॑ ज॒न॒य॒थ्सू॑दयच्च ।

स तेजीयसा मनसा त्वोत उत शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः ।

अग्ने रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयाम ते सुष्टुतयश्च वस्वः ।

अग्ने सहन्तमा भर द्युम्नस्य प्रासहा रयिं । विश्वा य – [ ] 29

1.3.14.6 - Padam

यत् । ए॒नम् । द्यौः । अ॒ज॒न॒य॒त् । सु॒रे॒ता इति सु॒रे॒ताः । ए॒ति । यत् ।

इ॒षे । नृ॒प॒ति॒मि॒ति नृ – प॒तिम् । ते॒जः । आ॒न॒ट् । शु॒चि॒ । रे॒तः ।

नि॒षि॒क्त॒मि॒ति नि – सि॒क्तम् । द्यौः । अ॒भी॒के॒ । अ॒ग्निः । श॒र्धम् ।

अ॒न॒व॒द्यम् । यु॒वा॒नम् । स्वा॒धि॒य॒मि॒ति स्व – धि॒यम् । ज॒न॒य॒त् ।

सू॒द॒य॒त् । च । सः । ते॒जी॒य॒सा । म॒न॒सा । त्वो॒तः । उ॒त । शि॒क्ष ।

स्व॒प॒त्य॒स्ये॒ति सु – अ॒प॒त्य॒स्य । शि॒क्षोः । अ॒ग्ने॒ । रा॒यः । नृ॒त॒म॒स्ये॒ति

नृ – त॒म॒स्य । प्र॒भू॒ता॒वि॒ति प्र – भू॒तौ । भू॒या॒म । ते॒ । सु॒ष्टु॒त॒य इति

सु – स्तु॒त॒यः । च । व॒स्वः । अ॒ग्ने॒ । स॒ह॒न्त॒म् । ए॒ति । भ॒र ।

द्यु॒म्न॒स्य । प्रा॒स॒हे॒ति प्र – स॒हा । र॒यि॒म् । वि॒श्वाः । यः । 29 (50)

1.3.14.7

श्च॒र्ष॒णी॒र॒भ्या॒सा वा॒र्जे॒षु सा॒स॒ह॒त् ।

त॒म॒ग्ने पृ॒त॒ना॒स॒ह॒ र॒यि॒ सह॒स्व आ भ॒र । त्व॒ हि स॒त्यो अ॒द्भु॒तो

दा॒ता वा॒जस्य॑ गो॒मतः॑ । उ॒क्षान्ना॑य व॒शान्ना॑य सोम॒पृष्ठा॑य वे॒धसे॑ ।
 स्तो॒मै॑ वि॒धेमा॑ऽग्नये॑ । व॒द्वा हि॑ सू॒नो अ॒स्य॒द्वस॑द्वा च॒क्रे अ॒ग्निर्ज॑नुषा
 ऽज्मा॑ऽन्नं । स त्वं न ऊ॒र्जसन॑ ऊ॒र्जं धा॑ राजे॒व जे॒रवृ॑के क्षे॒ष्यन्तः॑ ।

अ॒ग्न आ॒यू॒षि – [ ] 30

1.3.14.7 - Padam

च॒र्षणीः॑ । अ॒भीति॑ । आ॒सा । वा॒जेषु॑ । सा॒सह॑त् । तम् । अ॒ग्ने ।
 पृ॒तना॑सह॒मिति॑ पृ॒तना॑ – सह॒म् । र॒यिम् । सह॒स्वः । ए॒ति । भ॒र ।
 त्वम् । हि । स॒त्यः । अ॒द्भुतः॑ । दा॒ता । वा॒जस्य॑ । गो॒मत॑ इति॒
 गो – म॒तः । उ॒क्षान्ना॑येत्यु॒क्ष – अ॒न्नाय॑ । व॒शान्ना॑येति॒
 व॒शा – अ॒न्नाय॑ । सोम॒पृष्ठा॑येति॒ सोम॑ – पृ॒ष्ठाय॑ । वे॒धसे॑ । स्तो॒मैः॑ ।
 वि॒धेम॑ । अ॒ग्नये॑ । व॒द्वा । हि । सू॒नो इति॑ । अ॒सि ।
 अ॒द्वस॑द्वेत्य॒द्व – स॒द्वा । च॒क्रे । अ॒ग्निः । ज॒नुषा॑ । अ॒ज्म । अ॒न्नम् ।
 सः । त्वम् । नः । ऊ॒र्जसन॑ इत्यु॒र्ज – स॒ने । ऊ॒र्जम् । धाः । रा॒जा ।
 इ॒व । जेः । अ॒वृके॑ । क्षे॒षि । अ॒न्तः । अ॒ग्ने । आ॒यू॒षि । 30 (50)

1.3.14.8

पव॒स आ सु॒वोर्ज॑मिषं च नः । आ॒रे ब॒धस्व दु॒च्छुनां॑ ॥
 अ॒ग्ने पव॑स्व स्व॒पा अ॒स्मै वर्चः॑ सु॒वीर्यं॑ । द॒धत्पोष॑ रयिं मयि ।
 अ॒ग्ने पाव॑क रोचिषो म॒न्द्रया॑ दे॒व जिह्वा॑ ॥ आ दे॒वान् वक्षि॑ यक्षि च ।
 स नः॑ पाव॑क दी॒दिवो॑ऽग्ने दे॒वाऽइ॒हा वह॑ । उप॑ य॒ज्ञऽह॒विश्च॑ नः ।
 अ॒ग्निः शुचि॑ व्रततमः शुचि॑ वि॒प्रः शुचिः॑ ( ) क॒विः । शुची॑ रोचत॒
 आहु॑तः । उद॒ग्ने शुच॑यस्तव शु॒क्रा भ्राज॑न्त ईरते ।
 तव॑ ज्योती॑ऽर्चयः । 31

1.3.14.8 - Padam

पव॒से । एति॑ । सु॒व । उ॒र्जम् । इ॒षम् । च । नः । आ॒रे । बा॒धस्व ।
 दु॒च्छुना॑म् । अ॒ग्ने । पव॑स्व । स्व॒पा इति॑ सु – अ॒पाः । अ॒स्मै इति॑ ।
 वर्चः॑ । सु॒वीर्य॑मिति॑ सु – वी॒र्यम् । द॒धत् । पो॒षम् । रयि॑म् । मयि॑ ।
 अ॒ग्ने । पा॒वक॑ । रोचि॑षा । म॒न्द्रया॑ । दे॒व । जिह्वा॑ । एति॑ । दे॒वान् ।
 वक्षि॑ । यक्षि॑ । च । सः । नः । पा॒वक॑ । दी॒दिवः॑ । अ॒ग्ने ।
 दे॒वान् । इ॒हा । एति॑ । वह॑ । उपेति॑ । य॒ज्ञम् । ह॒विः । च । नः ।
 अ॒ग्निः । शुचि॑व्रततम इति॑ शुचि॑व्रत – तमः॑ । शुचिः॑ । वि॒प्रः ।

शुचिः ( ) । कविः । शुचिः । रोचते । आहुत इत्या – हुतः ।
उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । शुक्राः । भ्राजन्तः । ईरते । तव ।
ज्योतींषि । अर्चयः । 31 (64)

(पुरुनिष्ठः – पूर्वणीक – भरा – ऽभि – वयोभि – र्य –
आयुंषि – विप्रः शुचि –श्चतुर्दश च) (A14)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(देवस्य-रक्षोहणो –विभू-स्त्वं सोमा- ऽत्यन्यानगां – पृथिव्या –
इषे त्वा – ऽददे वाक्त-संते- समुद्रं- हविष्मती- हृदे-
त्वमग्नेरुद्र-श्चतुर्दश ।)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(देवस्य-गमध्ये-हविष्मतीः-पवस-एकत्रिंशत् ।)

First and Last Padam of Third Prasnam:-

(दे॒वस्या॒-ऽर्च॑यः)
— —

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे
प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 1 – Prasanam 3 – TS 1.3

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	2	118
Anuvakam 2	2	102
Anuvakam 3	1	58
Anuvakam 4	3	131
Anuvakam 5	1	60
Anuvakam 6	2	119
Anuvakam 7	2	81
Anuvakam 8	2	94
Anuvakam 9	2	105
Anuvakam 10	2	78
Anuvakam 11	1	76
Anuvakam 12	1	34
Anuvakam 13	2	97
Anuvakam 14	8	414
Total →	31	1567